

Ιστορικά στοιχεία για τα πυρπολημένα χωριά των Πιερίων (π. Κωνσταντίνος Ι. Κώστας, παπαδάσκαλος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/294Q7jh>]

Η πυρπόληση του Παλαιογρατσάνου:

Το Δεκέμβριο του 1943, ξημερώνοντας του αγίου Σπυρίδωνα, οι Γερμανοί ανέβηκαν από το Βελβεντό στο Παλαιογράτσανο. Είχε χιονίσει πολύ. Στο χωριό έγινε πανικός, οι κάτοικοι εγκατέλειψαν το χωριό και απομακρύνθηκαν προς το βουνό. Δυο-τρεις γεροντότεροι, ασθενείς και ανήμποροι, έμειναν στα σπίτια τους αφήνοντας τον εαυτό τους στο έλεος του Θεού και στα εναπομείναντα ψήγματα ανθρωπιάς στους γερμανούς στρατιώτες. Οι Γερμανοί έβαλαν φωτιά και έκαψαν όλα τα σπίτια, την εκκλησιά, το σχολείο, τα μαντριά, πυροβόλησαν και σκότωσαν ανθρώπους:

Ο Νικόλαος Νικόπουλος, κήκε ζωντανός μέσα στο σπίτι του. **Η Ασιμήνα Στεφάνου**, κήκε ζωντανή μέσα στο σπίτι της. **Ο Γεώργιος Γεργούλας**, κήκε ζωντανός μέσα στο σπίτι του. Τον **Κωνσταντίνο Ζέρβα** τον πυροβόλησαν στο δρόμο. Το **Δημήτριο Χριστοδούλου** τον πυροβόλησαν στο δρόμο. Την **Αικατερίνη Ρήγα** την πυροβόλησαν στο δρόμο. Τη **Μαρία Ματοπούλου** την πυροβόλησαν στο δρόμο. Το **Δημήτριο Στεφάνου** τον εκτέλεσαν στη θέση του παιδιού του. Οι Γερμανοί είχαν συλλάβει το γιο του και τον πήγαν για εκτέλεση. Ο πατέρας πήγε και παρακάλεσε να αντικαταστήσει το παιδί του. Εκείνοι συμφώνησαν. Ελευθέρωσαν το γιο και εκτέλεσαν τον πατέρα. Το **Λάμπρο Κουτσιούκη** τον εκτέλεσαν κοντά στο Ρύμνιο. Την **Ελένη Στεργιοπούλου** την εκτέλεσαν κοντά στο Ρύμνιο. Την **Ελένη Ματοπούλου** την εκτέλεσαν στα Κάτω Αλώνια. Τον **Ιωάννη Ματόπουλο** του κάψανε μαντρί και τα πρόβατα. Του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι, έπεσε κάτω και πέθανε ακαριαία. **Η Μαρία Γ. Μυλωνά**, βρέφος 40 ημερών, ξεπάγιασε από το κρύο μέσα στα χιόνια και τους πάγους στο ξωκλήσι του Αη-Γιάννη.

Τα στοιχεία που αφορούν στην πυρπόληση του Παλαιογρατσάνου δόθηκαν (το 1985) στον π. Κωνσταντίνο Ι. Κώστα από τους αυτόπτες μάρτυρες των γεγονότων: Δημήτριο Φικιάρη, Θωμά Στεργιόπουλο, Πάυλο Παπανώτα, Γεώργιο Ράπτη, Παναγιώτη και Βασιλική Παπαγόρα, Νικόλαο Στεργιόπουλο και Γιάννη Στεργιόπουλο. Και από τον Στέφανο Γ. Μυλωνά-το 2001.

Η πυρπόληση της Αγίας Κυριακής (Σκούλιαρης).

Τα Χριστούγεννα του 1943 (το χιόνι πολύ, ο χειμώνας βαρύς) οι Γερμανοί ήρθαν στη Σκούλιαρη από το πυρπολημένο Καταφύγι. “Βλέπαμε τη φωτιά στο Καταφύγι και καταλάβαμε ότι ήρθε και η σειρά μας. Αποφασίσαμε να φύγουμε προς το δάσος και να κρυφτούμε σε μια σπηλιά. Σ’ αυτήν μεταφέραμε τις κουβέρτες, τις κότες μας, το βιος μας, από την εκκλησία πήραμε τον πολυέλαιο, τις εικόνες, τα ευαγγέλια και τα δισκοπότηρα”, μου αφηγήθηκαν όλοι οι αυτόπτες των γεγονότων στη Σκούλιαρη.

Διηγείται η Μαρία Λ. Καρανάτσιου: Στο ένα χέρι κρατούσα την ασημένια εικόνα της Παναγίας και στο άλλο χέρι το κορίτσι μου, τη Βάγια, ήταν τότε μωρό 40 ημερών. Τις εικόνες και τον πολυέλαιο τα κρύψαμε στο πυκνό δάσος για να τα σώσουμε. Ο καθένας πήγαινε να κρυφτεί όπου μπορούσε. Εμείς πήγαμε στο μαντρί μας, που ήταν προς την πλευρά του Καταφυγίου. Βλέπαμε τους Γερμανούς με μεγάλα ζώα να κατευθύνονται προς τη Σκούλιαρη. Ήταν πάρα πολλοί. Οι αντάρτες

είχαν φύγει στο βουνό. Αποφασίσαμε να φύγουμε από την καλύβα. Οι σφαίρες έπεφταν γύρω μας σαν χαλάζι. Ο άντρας μου, ο Λάμπρος, χτυπήθηκε λίγο στα πλευρά.

Στη Σκούλιαρη έχασαν τη ζωή τους: **Ο Θωμάς Γκαρμπούνης**, και **ο Δημήτριος Γκαρμπούνης**, πατέρας και γιος. Τους πυροβόλησαν και τους σκότωσαν έξω από το χωριό. **Η Μαρία Ρήγα**. Την πυροβόλησαν ενώ κουβαλούσε ψωμιά. **Ο Γεώργιος Μίχος**. Τον πυροβόλησαν. **Ο Ευθύμιος Σεραφείμ**. Τον πυροβόλησαν. **Η Δέσποινα Σεραφείμ**, γυναίκα του Ευθύμιου. Την πυροβόλησαν πάνω στη σκάφη την ώρα που ζύμωνε. **Ο Απόστολος Ανδρεόπουλος**. Τον πυροβόλησαν έξω από το χωριό.

Τα ιστορικά στοιχεία για την πυρπόληση της Σκούλιαρης δόθηκαν (το 1986) στον π. Κωνσταντίνο Ι. Κώστα από αυτόπτες των γεγονότων, τη Δέσποινα Στεργιοπούλου, τη Μαρία Λ. Καρανάτσιου, την Περιστέρα Τέτου, την Ελένη Στεργιοπούλου, τον Αντώνιο και Βάια Τσέγκο, τη Βάια Σταμάτη, τη Βασιλική Νατσιούλα, τον Αθανάσιο Ζουζό και τη Χρυσάνθη Σγούρου.

Η πυρπόληση του Μοσχοχωρίου.

Πρακτικό του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Μοσχοχωρίου (**Αρ. 2/10-8-1945**, με Πρόεδρο τον Αν. Τζούνα) που απαντά σε "ερωτήματα του Υπουργείου Υγιεινής και Κοινωνικής Πρόνοιας", αναφέρεται και στην πυρπόληση που υπέστη το Μοσχοχώρι από τα στρατεύματα Κατοχής, ως εξής: "- Ημερομηνία

καταστροφής; 12 Δεκεμβρίου 1943. -Παρά τίνος; Γερμανών. -Διά τίνα τρόπο κατεστράφη η Κοινότης; Διά πυρκαϊάς. - Πόσες κατοικίες είχε προ της καταστροφής; 150 εις Μοσχοχώριο. -Πόσος πληθυσμός; 935. -Πόσες κατοικίες κατεστράφησαν ολοσχερώς; 53. -Πόσες υπέστησαν μερική καταστροφή; 20. -Πόσες δύνανται να επισκευασθούν; 20. -Πού παραμένουν σήμερα οι κάτοικοι; Εις τας μη καείσας των υπολοίπων”.

Στο κάψιμο του Μοσχοχωρίου πληγώθηκε από τους πυροβολισμούς των Γερμανών η **Γιαννούλα Τσιάπλα ηλικίας 2,5 ετών**, μεταφέρθηκε από τους γονείς της στο Βελβεντό στο γιατρό Ιπποκράτη και πέθανε μετά από 7 ημέρες. (Πηγή: Γεώργιος Λαγογιάννης, Πρόεδρος τοπικής Κοινότητας Πλατανορέματος).

Αναφέρομαι επιγραμματικά, ενδεικτικά έστω και στη θυσία του συμπατριώτη μου **Βελβεντινού** παλικάριού **Στάμκου Κλίγγου**, που τον κρέμασαν οι Γερμανοί, αφού τον βασάνισαν, στο πλατάνι, στα **“φιγκαταλώνια” Βελβεντού**, τον Απρίλη του 1944.

Κρατούμε ζωντανή τη μνήμη σε όλα αυτά: Πρόσωπα και άθλια γεγονότα. Θύτες, πωρωμένους εκτελεστές και αθώα, ανυπεράσπιστα θύματα. Ωστόσο ανοίγουμε την αγκαλιά μας και θερμαίνουμε την καρδιά μας για να τους συγχωρέσουμε όλους. “Η βία στη βία ενισχύει το φαύλο κύκλο της βίας”, έλεγε ο λατινοαμερικανός Επίσκοπος Χέντελ Καμάρα. Αυτό δεν σημαίνει ότι προτείνουμε ως λύση τη σιωπή μπροστά στην εκμετάλλευση των αδύναμων και ανίσχυρων από τους δυνατούς και

ισχυρούς. Κάθε άλλο. Ζητούμε γι' αυτούς και για μας το έλεος του Θεού. Διότι "οι καιροί ου μενετοί". Ο φόβος εκβάλλεται διά της ενεργούς αγάπης και της ανοιχτότητας προς το καθένα ανθρώπινο πρόσωπο όπου γης. Και η αγάπη είναι ο θεμέλιος λίθος και ο ιστός της αλλαγής του ανθρώπινου γένους. Ο Θεός είναι αγάπη, λέει το Ευαγγέλιο. Το μίσος και οι σφαγές συντηρούν τα κακώς κείμενα και καθυστερούν την αλλαγή.

Σύνεδροι-αδελφοί. Ας αποδυθούμε προσωπικά και εν συνόλω σε προσευχή και αγώνα ώστε "οι ολίγοι, οι οποίοι ονομάζονται ηγέτες, τοκογλύφοι, φιλοπόλεμοι, αιμοχαρείς...", (Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης Παύλος, Εγκύκλιος, Πάσχα 2016) και ο καθένας από εμάς "να υπερβούμε το δερμάτινο χιτώνα του Εγώ μας...μεγαλύνοντάς το σε Εσύ και σε Εμείς" (Κωστής Μοσκώφ, Εφημερίδα Τα Νέα, Απρίλιος 1985). Σας ευχαριστώ. (25-6-2016).